Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го ТРАВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 25, 1955. No. 99. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПОМІРКОВАНУ ВНУТРІШНЮ ПОЛІТИКУ

НЕ ХОЧЕ ВИЯВИТИ СВОЇХ ПЛЯНІВ ПРО КАНДИТАРУ В 1956 РОЦІ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер промовляв на прийнятті Республіканської Партії і заявився за поміркований курс внутрішньої політики, кажучи, що ми не збираємося завертати до воза і коня, але і не стараємося летіти на Марса". Президент цими словами підкреслив, що його уряд буде триматися „середньої лінії" в службі для американського народу. На цьому прийнятті було коло 2,000 осіб, які гаряче вітали президента постійними окликами, „ми хочемо Айка". Інші промовці закликали до того, щоб вже тепер почати працю в тому напрямку, щоб в найближчому році перевибрати Айзенгавера, віце-президента Ніксона та ресбуліканську більшість в Палаті Репрезентантів і Сенаті. Але президент не виявив, чи він схоче кандидувати в найближчому році. Айзенгавер не зайняв становища до Стейтового Республіканського Комітету в Індіяні, який прийняв окрему резолюцію з закликом до Айзенгавера, щоб кандидував в 1956 році. Президент сказав у своїй короткій промові, що він зобов'язався на своєму пості працювати для рівних прав і рівних можливостей для всіх американців. Президент виступав і проти непотрібної контролі та заявив, що його уряд ніколи не забуде вбогих і тих, що потребують допомоги. Хоч Республіканська Партія, казав президент, може навіть чисельно є менша, але напевно велика більшість американського народу визнає філософію його уряду, який дбає про добробут для всіх 160 мільйонів американців. Президент Айзенгавер високо оцінив працю віце-президента Ричарда М. Ніксона, називаючи його одним із великих провідних людей. Віце-президент Ніксон у своїй промові сказав, що „ця країна має тепер найкращі шанси почесного миру для нашої ґенерації, а це те, чого хоче кожний американець. Стейтовий Центральний Комітет Республіканської Партії просить Айзенґавера кандидувати в найближчому році, але сенатор Джозеф МекКарті заявив у своїй радіовій промові, що він „не може підтримувати Айзенгавера, хіба що він зробить щось для звільнення американських летунів із комуністичної китайської неволі". МекКарті казав, що він радніше підтримував би демократичного кандидата, коли б ним не був хтось „зліва", як наприклад демократичний кандидат із 1952 року — Адлей Стівенсон. „Коли другим кандидатом також буде Стівенсон, казав МекКарті, то я мусітиму голосувати на Айзенгавера, як на менше зло". Під час обіду віце-президент Ніксон як тостмайстер закликав окремих членів кабінету до звіту про успіхи республіканського уряду в різних ділянках.

Демократи хочуть знати правду про силу летунства ЗДА

Вашингтон. — Сенатські демократичні провідники домагаються, щоб представники уряду поінформували Сенат про правдиве відношення американського летунства до летунства СССР. Голова Сенатської Комії Збройних Сил сенатор Ричард Б. Рассел заявив, що таке виясенення — це актуальна конечність у зв'язку з недавніми заявами про силу совєтського летунства. Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон підтримує сенатора Рассела і закликає секретаря оборони Чарлза Е. Вилсона, щоб вже раз видав такі зарядження, щоб окремі представники його ресорту не могли складати протилежних заяв, які спричиняють замішання серед громадянства. „Американський нарід, казав Джансон, видає більйони долярів на свою оборону, і він має право домагатися, щоб військовики докладно обмірковували свої слова, коли складають публічно заяви". Сен. Рассел повідомляє, що його комісія вестиме переслухання в справі сили летунства ЗДА та його відношення до летунських сил СССР. Також і демократичний сенатор Стюарт Саймінгтон невдоволений з того, що совєтське летунство зростає і загрожує цій країні.

Жінки мали б діставати соціяльне забезпечення вже в 60 році життя

ВашинҐтон. — Демократичні провідники в Палаті Репрезентантів вирішили внести законопроєкт, згідно з яким жінки мали б діставати пенсії по скінченні 60-го року життя, або принаймні 62-го, а не 65-ого, як це є за теперішнім законом. Цей законопроєкт мають внести до Комісії Способів і Метод у Палаті Репрезентантів, і він передбачає збільшити на 50 відсотків прибутки тих подруж, в яких чоловік піде на пенсію після закінчення 65-го року життя, а його жінка, яку він утримує, є на кілька років від нього молодша. Другий важливий пункт запропонованого демократами законопроєкту: коли робітник стане нездібним до праці, то він має право діставати пенсію негайно, не чекаючи на неї до 65 року життя. Цей законопроєкт мають внести до Палати Репрезентантів в червні, цього року. На цій сесії Конґресу досі ніхто не згадував про зміни в законі про соціяльне забезпечення. Внесок демократичних конґресменів не має шансів на прийняття, бо члени Конґресу вже на прикінці липня роз'їдуться на ферії.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** прийняв у Білому Домі 13-річну Сандру Слосс, яка зайняла перше місце в „спелінґовому" змаганні в Вашинґтоні. Ця дівчина з Греніт Сити, Ілл., добре „проспелувала" слово „сіжіджі", при якому колись перепав був президент Айзенгавер. Сандра дістане такі нагороди: візита у президента, 500-долярова нагорода, та кількаденний побут у Ню Йорку в готелі „Ню Йоркер".

● **Демократичний сенатор** Герберт Г. Лімен заявив, що демократи мають багато добрих кандидатів на президента в 1956 році, але він особисто воліє, щоб кандидував Адлей Е. Стівенсон, а не губернатор Аверелл Гарріман.

● **Винахідник вакцини** проти поліо д-р Солк дістав багато телеграм і подарунків з різних місць ЗДА і з-за кордону. Одна з телеграм, одержана з Вінніпеґу, Канада, має 208 стіп довжини і 7,529 підписів.

● **Президент Айзенгавер** провів кінець тижня на своїй фармі в Ґеттисбурґу, Па., де грав у бріджа з командантом збройних сил НАТО генералом Алфредом М. Грунтером, директором фірми „Кока Кола" Робінсоном, та з Джорджом Е. Олленом. Погода була дуже добра для ґольфа, але генерал Грунтер не знає цього спорту.

● **Леґіслятура стейту Мейн** одноголосно ухвалила рішення видати президентові Айзенгаверові дозвіл ловити рибу в усіх стейтових річках. Президент плянує провести пару днів у стейті Мейн, щоб відпочити і ловити рибу.

● **Радарові станції** на території північної Канади уряд ЗДА будує на підставі договору з канадійським урядом, в якому стверджено суверенність Канади.

РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС ПІД ЗНАКОМ НОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ВИМОГ І ПОТРЕБ

НАРАДИ ЗАПОЧАТКОВАНО ВШАНУВАННЯМ ПАМ'ЯТІ „ПРИКЛАДНОГО СОЮЗІВЦЯ", СЛ. П. Д-РА ЛУКИ МИШУГИ. — ЗВІТИ ЧЛЕНІВ ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ ТА ГОЛОВИ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ ЗАПОВНИЛИ ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАРАД.

Союзівка, Кергоксон, Н. Й. Минулого понеділка, 23 травня, о год. 2:30 попол., почались тут, як уже повідомлено — звичайні річні наради Головного Уряду УНС. Наради, що відбуваються в ідеальних обставинах у просторій бібліотеці Гостинниці, до вікон якої майже дотикають свіжі весняною зеленню листки дерев, проходять під знаком замітних у минулому році організаційних недомагань та нових організаційних завдань і потреб у теперішній і дальшій праці. Підкреслив це у своєму привітальному слові головний предсідник УНС, п. Дмитро Галичин, зупиняючись опісля над цією проблемою у своєму звіті. Говорили про це в усіх звітах заступники головного предсідника адв. Михайло Пізнак і п-ні Ґеновефа Зепко-Жеребняк, а зокрема головний секретар п. Григорій Герман. Тільки головний касир, п. Роман Слободян, міг не заторкувати цієї головної проблеми, маючи багато дечого сказати про справді мільйонові фінансові успіхи організації, яким не відповідає зменшений у минулому році організаційний розвиток.

Наради започаткував коротким словом гол. предс. Д. Галичин, вітаючи всіх приявних та зокрема „свіжих" членів Головного Уряду, себто тих, які були обрані на 23-ій конвенції УНС у Вашинґтоні в минулому році, а то п.п. адв. М. Пізнака, д-ра В. Галана, Івана Іванчука, Петра Кучму, адв. Анну Чопик, Марію Демидчук, А. Джулу й д-ра Ярослава Падоха. Згадавши загально про ці організаційні проблеми, якими спеціяльно доведеться займатись цим нарадам, голова УНС з жалем пригадав, що в цьому році УНС втратив свого „Прикладного Члена", а весь український загал свого прикладного громадянина, зі смертю д-ра Луки Мишуги. Пам'ять Покійного, як теж інших померлих Членів УНСоюзу, приявні вшанували повстанням з місць і хвилинною мовчанкою. В дальшому ході нарад складали свої звіти гол. предс. Д. Галичин, заст. гол. предсідника адв. М. Пізнак, заст. гол. предсідника п-ні Ґеновефа Зепко-Жеребняк, гол. секретар п. Г. Герман, гол. касир п. Р. Слободян та голова Контрольної Комісії, д-р В. Ґалан. О год. 6 веч. перервано наради до наступного дня ранку.

Звіт Головного Предсідника Дмитра Галичина

Головний предсідник Д. Галичин дав у своєму докладному звіті загальну характеристику організаційного і фінансового стану У. Н. Союзу, вказуючи на всі ті світла й тіні, що їх видно в праці УНС впродовж звітового 1954-го року. Він звернув увагу, що всі т. зв. конвенційні роки в житті УНСоюзу позначувались деяким занепадом організаційної праці, але недомагання цієї праці у звітовому році навряд чи можна виправдати „конвенційністю". Він у першу чергу ствердив, що минулорічна Конвенція прийняла постанову, що в наступному році скількість членів УНСоюзу повинна бути збільшена до 75,000. Тим часом тієї постанови, можна б сказати, ще навіть не почато здійснювати, як зважити, що в 1954 р. членство УНСоюзу побільшено тільки на 252 особи. Для порівняння він згадав, що приріст членства УНСоюзу у 1951 р. виказував 4,270 осіб, 1952 р. — 2,704, 1953 р — 1,726. Головний предсідник твердив, що вправді поле для організаційної праці могло дещо звузитись, але не до такої міри, як це виказує число здобутих членів організації. Для прикладу він навів, що звіт Метрополитен Лайф Іншуренс Компані виказує за минулий рік найбільші організаційні успіхи на всю 80-річну історію тієї компанії. Отже асекураційна компанія, яка крім забезпечення не дає власникам своїх грамот нічого іншого, могла здобути в минулому році найкращі успіхи, тим часом УНСоюз, що є „гордістю і надхненням українців в цілому світі", як це писав в минулому році один американський кореспондент, виказує в цьому році найслабший організаційний поступ за минулих 20 років.

В дальшому п. Д. Галичин назвав цілу низку передумов, необхідних для дальшого розвитку організації. Тут в першу чергу треба згадати потребу найбільш інтенсивної праці для приєднання нових членів, як теж великої уваги для задержання при організації вже приєднаних. Для прикладу навів, що фактично минулого року зорганізовано для УНСоюзу всіх разом 3,426 членів, але з того треба було покрити більше, як 3,000 втрат, себто 1,177 суспендованих і 699 тих, що вибрали готівку, бо справжніх втрат, себто тих, що померли, було 499; крім того було ще приблизно 600 таких, що були забезпечені на 20 років і їхні грамоти були вже виплачені.

Довше зупинився гол. предсідник на ролі УНСоюзу в житті нашої, американсько-української спільноти та на допомозі визвольним змаганням українського народу. Він пригадав при цьому слова сенатора Ферґусона на минулій Конвенції, який, захоплений величавими організаційними, фінансовими, культурними та суспільними успіхами УНСоюзу, запитував, які вартості міг би створити український нарід, коли б він міг користуватись такими обставинами волі, як їх маємо в Америці. Дотеперішня роля УНСоюзу в житті нашої спільноти та у визвольних змаганнях українського народу є найбільш переконливим арґументом на великі чесноти всієї української національної спільноти.

ЗА ТРИВАЛИЙ ПАМ'ЯТНИК ДЛЯ СЛ. П. Д-РА ЛУКИ МИШУГИ

Говорячи про пок. д-ра Л. Мишугу, гол. предсідник звернув увагу, що Покійний займався не тільки редакційною працею, але велику частину своєї діяльности присвячував організаційним справам, розуміючи їх значення для УНСоюзу та всієї американсько-української громади.

Тому то він їздив радо на організаційні збори, виступав з промовами на ювілейних святкуваннях та імпрезах різних відділів, писав часто статті на організаційні теми, закликаючи членство до праці для своєї організації. Робив він це в тому переконанні, що наше загальне життя не може як слід розвиватись, робити поступ, коли сама основа того життя, якою він уважав завжди УНСоюз, не буде здоровою, живою, активною. А прийшов він до такого переконання після довгих студій не тільки історії Союзу, але історії усієї нашої імміграції. Бо Покійний був великим знавцем не тільки історії української імміграції, але також історії різних інших національних груп. Тому, коли він уважав УНСоюз основою нашого життя, то робив це не з пропагандивних цілей, але опирав він це переконання на глибокім знанні тутешніх обставин, спирав він це на фактах ,добутих довгими студіями іміґраційного життя не тільки українського, але й інших спільнот. Тому покійний Мишуга так дуже радів успіхами організаційної і культурної праці УНСоюзу за останні роки. Тому також він дуже болів, коли він, переглядаючи звіти з останніх місяців 1954 року, а робив він це завжди і дуже докладно кожного місяця, не бачив вже зросту організації. Це була його найбільша турбота в останніх місяцях його життя, як це він дуже часто згадував.

Отже, якщо ми бажаємо належно вшанувати Його пам'ять, то найбільшу і найкращу пошану ми віддамо Йому нашою збільшеною працею для розбудови УНСоюзу, більшою увагою та належним розумінням ролі і ваги Союзу в нашому житті.

„Ми поставимо — казав п. Д. Галичин — справді тривалий пам'ятник Його світлій пам'яті відповідною зміною нашого наставлення до УНСоюзу, нашим зрозумінням, що УНСоюз, це основа нашого життя ,а будучи таким, він повинен займати в нашій праці, в наших плянах, в наших думках перше місце.

Тому я видвигаю гасло, провідну думку для нашої орґанізаційної праці на цей 1955 рік:

„Хай наша праці в цьому році була присвячена світлій пам'яті цього вартісного члена УНСоюзу, яким був покійний доктор Лука Мишуга. Наша збільшена праця в цілі здобуття в цьому році якнайбільшої кількости нових членів буде тією властивою пошаною, на яку заслужив собі цей звичайний, але прикладний член УНСоюзу, для якого Союз був завжди першим і завжди найважнішим в його довголітній громадській діяльності. Приложімо УНСоюзові

(Закінчення на 4-ій стор.)

Звіт заступника гол. предс. адв. Михайла Пізнака

Адв. М. Пізнак в своєму звіті дав загальний огляд своєї праці, яку він виконував в рямцях УНСоюзу, або як його репрезентант в українському суспільстві. Він брав активну участь в нарадах Екзекутивного Комітету, на яких вирішувано важливі організаційні і фінансові проблеми. Був постійним правним дорадником організації та активно співпрацював в цілому ряді фінансових трансакцій, зокрема в справі придбання нових будинків на „Союзівці". В свій звіт адв. М. Пізнак включив теж низку порад та рекомендацій для дальшого розвитку УНСоюзу.

Звіт заступниці гол. предс., Ґеновефи Зепко-Жеребняк

Пані Г. Жеребняк в першу чергу зупинилась коротко на успіхах останньої конвенції, дала загальний огляд своєї праці в Екзекутивному Комітеті та в своєму районі, зупиняючись зокрема на організаційних можливостях серед народженої тут ґенерації. Підкреслила загальне задоволення молоді з зорганізування і ведення на „Союзівці" курсів українознавства.

Звіт головного секретаря Григорія Германа

Головний секретар Г. Герман складав детальний звіт з організаційної праці та руху членів УНСоюзу. З того звіту виходить, що з кінцем 1954 року було в УНСоюзі 49,521 дорослий член, при чому загальна кількість дорослих членів в звітовому році зменшилась на 286. В молодечому департаменті з кінцем 1954 року було 20,952 членів, при чому кількість членів у тому департаменті у звітовому році збільшилась на 538. В загальному УНСоюз мав з кінцем звітового 1954 року всіх членів 70,473. Звітодавець вияснив у подробицях рух членів в поодиноких клясах забезпечення, як теж у поодиноких Відділах. Навів подрібно, з яких причин втрачено членів в поодиноких Відділах, а на закінчення подав коротку загальну характеристику організаційної справи. Він твердив, що від'ємно на організаційний розвиток УНСоюзу впливає деяка кількість, так мовити „вічних малькотентів", себто таких членів, які найрадше хотіли б мати в УНСоюзі цілком безплатне забезпечення та ще й у потребі безплатні субсидії. Від'ємно впливають на організаційну працю теж і деякі Секретарі Відділів, що занедбують свої обов'язки. Дальшою перешкодою в організаційному розвитку є неперебірлива й неетична конкуренція. Головний секретар звернув увагу, що до кінця цього року УНСоюз втратить 456 тих членів, які матимуть виплачені грамоти. Щоб покрити цю втрату та причинитись до необхідного дальшого розвитку організації, потрібно максимальної енергії й активности, до якої він і закликає членів Гол. Уряду, Відділових секретарів та весь свідомий загал членства УНСоюзу.

Звіт головного касира Романа Слободяна

Головний касир п. Р. Слободян на початку ствердив, що деякі песимістичні нотки, які проявились в організаційних звітах, матимуть оптимістичне протиставлення в касовому звідомленні. Майно УНСоюзу впродовж звітового року зросло на $1,151,640.85, а з кінцем місяця квітня ц.р. загальне майно УНСоюзу вже переступило $17 мільйонів. Звітодавець, покликуючись теж на всілякі урядові звідомлення та подаючи подрібний перегляд справді імпозантного фінансового розвитку організації, підкреслив найкращі і найвідповідніші інвестиції Союзового майна та звернув увагу на найбільш дбайливу господарку тим майном. Головний касир дав теж подрібний звіт з адміністрації „Союзівки", загальний оборот якої виказав в минулому році понад $70,000.

Звіт голови Контр. Комісії, д-ра В. Ґалана

Д-р Володимир Ґалан, говорячи в імені Контрольної Комісії, ствердив, що все діловодство УНСоюзу є в зразковому порядку, що всі інвестиції дають належні прибутки та що загальна тенденція розвитку УНСоюзу заповідає і дає найкращі надії на майбутність. Цілим рядом рекомендацій та побажань від Контрольної Комісії закінчив д-р В. Ґалан свій звіт, на якому й закінчено 1-ий день нарад Уряду УНСоюзу.

ЮГОСЛАВІЯ ЗАПЕВНЮЄ, ЩО ЗМІНИ НЕ БУДЕ, АЛЕ ХРУЩОВА ОЧІКУЄ

Вашинґтон. — Юґославський уряд запевнив З'єдинені Держави Америки, що в закордонній політиці Юґославії не буде ніякої зміни і що вона продовжуватиме лінію „стійкої незалежности" у взаєминах і з Заходом і з Совєтським Союзом. Це нове „запевнення" передано з Беоґраду американському урядові кілька хвилин після того, як державний секретар Доллес викликав юґославського амбасадора Лео Матеса і відбув з ним півгодинну розмову. У своєму повідомленні про конвикликав юґославського амбасадора з державним секретарем ЗДА юґославська амбасада стверджує, що „точна дата відвідин Хрущова, Булґаніна й інших совєтських репрезентантів ще не устійнена' 'і що державний секретар Доллес обговорив з амбасадором Юґославії справу американського - юґославських взаємин у зв'язку з відвідинами керівників Совєтського Союзу в Беоґраді. В розмові пригадав державний секретар всі вияви ворожости, що їх Совєтський Союз маніфестував проти Юґославії саме за її „політику стійкої незалежности". Державний секретар передав юґославському амбасадорові ґратуляції за послідовність і витривалість у згаданій політиці і задоволення з того, що юґославський уряд обіцює далі дотримуватися цієї політики. Після відбутої розмови юґославський амбасадор заявив ще раз, що московські відвідини в Беоґраді не спричинять ніяких змін в її закордонній політиці. Юґославія одержує тепер кожного року від З'єдинених Держав 100,000,000 долярів допомоги і крім того в останньому році одержала велику допомогу пшеницею, щоб забезпечити юґославське населення перед голодом.

Молотов приїде до Сан Франціско, щоб домовитися в справі зустрічі чотирьох

Москва. — Не зважаючи на гострий тон совєтської преси в справі пропонованих през. Айзенгавером і державним секретарем Доллесом умовин зустрічі т. зв. великої чвірки, політичні обсерватори в Москві переконані, що Совєтський Союз погодився в засаді на принципи відбуття конференції чотирьох. Здогадуються, що конечна відповідь в цій справі прийде або під час відвідин Молотова в Сан Франсіско, де він візьме участь в відзначуванні десятої річниці ОН ,або після цих відвідин, під час яких Молотов матиме можливість переговорити з міністрами закордонних справ Заходу про справи зв'язані з зустріччю чотирьох, особливо ж дату і місце зустрічі і час її тривання. На згаданій конференції чотирьох Москва буде добиватися правдоподібно „зневтралізування" Німеччини, значить об'єднання її і виведення з неї всіх військ. У зв'язку з цим в американських політичних колах думають, що Москва поставила собі за мету з допомогою такого зневтралізування добитися виведення американських і британських військ з Західньої Німеччини, зліквідування американських баз у Західній Німеччині й ослаблення Північно - Атлантійського оборонного пакту. Тому теж деякі з американських політиків починають висловлюватися дуже критично про саму ідею зустрічі чотирьох, кажучи, що вона може стати новою Ялтою і привести до дальших політичних і мілітарних поразок Заходу.

Тіто теж проти зневтралізування Німеччини

Беоґрад. — Маршал Тіто прийняв на авдієнції західньо-німецьку парляментарну делеґацію, очолювану д-ром Ґерстемаєром, президентом західьо-німецького Бундестаґу і членом аденауерівської партії. В розмові з членами делеґації маршал Тіто заявив, що Юґославія не буде підтримувати совєтських намагань зневтралізувати Німеччину, значить, зробити її цілком невтральною державою, такою, як була за останніх часів Швайцарія. Німеччина — на думку Тіта — повинна мати свою армію і в закордонній політиці повинна дотримуватися політики „стійкої незалежности", такої як її веде Юґославія. Водночас Тіто підкреслив, що головним завданням Юґославії під сучасну пору довести до... відпруження взаємин між Заходом і Сходом. Цього самого дня Тіто прийняв на авдієнції французького посла Франсуа Куле і говорив з ним майже цілу годину. Здогадуються, що розмова йшла про пляновані відвідини Тіта у Франції і що Тіто цими авдієнціями хотів би заспокоїти західні великодержави, стривожені відвідинами Хрущова і Булґаніна в Беоґраді, які, за деякими даними, прибули вже до Беоґраду у вівторок, 24 травня.

В СВІТІ

● **Совєти заявили**, що готові вислати групу 10—12 „колгоспників" для оглядин великих фарм у ЗДА, тракторних фабрик і інших подібних закладів, зв'язаних з сільським господарством Америки. Вони мали б приїхати до ЗДА на місяць, від 10 липня до 10 серпня. Москва готова впустити стільки ж американських фармерів до СССР. Скільки серед тих „колгоспників" буде емведистів — большевики не кажуть.

● **Совєти в Австрії** починають приготовлятись до евакуації своїх 44,000 вояків. Тим часом ліквідується совєтські командантури в східньо - австрійських містечках і селах, де нема війська, а всі інші совєтські військові станиці дістали наказ не втручатись більше в австрійські адміністраційні справи.

● **У Кенії** в Африці не вдалися переговори між англійським командуванням і керівниками націоналістично - терористичного руху Мав-Мав. Англійський генерал Латбері видав наказ про загальний посилений наступ проти терористів. В наказі сказано, що серед терористів зростають капітулянтські настрої, але керівники Мав-Мав стримують їх, — коли вони зазнають нових великих втрат, тоді переговори відновляться.

● **В Австрії** заарештовано вісім американських вояків за приналежність до широко розгалуженої міжнародної організації, що займалась пачкуванням дешевого алькоголю з совєтської зони Австрії до Західньої Німеччини.

● **Тіто** хотів би скасування обох військово-політичних бльоків — НАТО й „східнього бльоку", заснованого у Варшаві. Зрештою, — заявляє Тіто, він не є противником військових союзів, як ось, напр., союз Юґославії, Греції і Туреччини, але „небезпечними" є союзи, які мають спільні не тільки військово-політичні, але й ідеологічні бази. Тому Тітові не подобається, що НАТО виступає взагалі проти комунізму.

● **У Берліні** засуджено на 12 років важких робіт американського вояка Вільяма Марчука з Норріставну в Пенсилвенії, який зник був 1 лютого 1949 року у Західньому Берліні, де працював в американській військовій установі, як знавець російської мови. Його засудили за дезерцію, видачу ворогові тайних інформацій та за співпрацю з ворогом. Облегшуючою обставиною для Марчука було те, що большевики, з свого боку, засудили його як „американського шпигуна" на 25 років заслання, з яких 5 років перебув він на Воркуті. Розправа була закрита. Марчук, мабуть, попав до східнього Берліну в п'яному стані.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA". P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛІТИКА І ПОЛІТИКАНСТВО

В останніх днях минулого тижня велике обурення в публічній опінії викликали наради і виступи деяких конґресменів у Палаті Громад під час дебат у справі вишколу військових резерв. Справа в тому, що з ініціятиви самого уряду Конґрес уже раніше зробив деяке переставлення в оборонних справах, зменшуючи кількість активних вояків, натомість забезпечуючи відповідний вишкіл та відповідне збільшення резервістів. Тепер у Палаті Репрезентантів втягнено в дебати над цією справою політиканство, як дістати найбільше голосів під час недалеких виборів, приглушуючи ними оборонні потреби країни. Публічна опінія зареаґувала на це дуже гостро, доказуючи знову свій здоровий погляд та свою відповідальність.

Згадуємо це в першу чергу тому, що воно дає добрий приклад для перевірки української визвольної політики. Річ бо в тому, що саме в українській політиці рідко коли відрізняється принципи від засобів і втягається не так політику, як політиканство туди, де воно може принести тільки шкоду.

Наведімо конкретні приклади. В недавньому минулому, в роках безпосередньо після другої світової війни, деякі групи з „політиканських" міркувань уважали за відповідне приписувати своїм партійним противникам неґацію, а то й ворожість до українських визвольних змагань, зокрема до їх збройної ділянки. З політиканських міркувань і бажання компромітувати своїх партійних противників серед загалу, отже, можна сказати, з думкою „дістати більше голосів", вони мимоволі вмовляли рівночасно в зовнішній світ, що з українською визвольною боротьбою якась частина українського суспільства не солідаризується.

Найновіший приклад з-під такого самого знаку є справа „непередрішенства". Сьогодні в деякій частині української европейської преси повно „доказів", що одна частина української еміґрації „стала на непередрішенські позиції", бо пішла на співпрацю з чужими інституціями, які базують свою політику на непередрішенстві. Ми цілком не думаємо висловлювати тут свою опінію щодо самої такої співпраці. Ми висловили її вже цілком виразно і багато разів. Але співпраця і співвизнання певних принципів — це ще далеко не синоніми. Інакше, поодинокі міжнародні інституції, в яких ще є співпраця Заходу з большевиками, мусіли б привести до висновку, що весь світ — большевицький. Тим часом, не зважаючи на всі ці численні закиди й обвинувачення в нашій европейській пресі, ми ніяк не можемо знайти переконливого доказу, що будь-яка українська національна група направду „стала на непередрішенські позиції", себто заперечила акти 1-го листопада та 22-го січня і зайняла становище, що український нарід щойно має „передрішуватись". Тепер, замість того, щоб доказувати Вашинґтонові чи іншим, що українська еміґрація направду солідарна в тій принциповій справі, ми самі — заради „виборчих голосів" — захитуємо та підважуємо українську визвольну справу. Звичайно, відповідальність за це спадає у відповідній мірі на всіх, — на тих, що з політиканських міркувань безоглядно видвигають закиди заломання одностайного українського фронту, як і на тих, що своєю тактикою та своїм поступуванням дають на це причину. Всі тут відповідальні і всі на свій лад „винні".

З цього й наука, приклад якої наведено спочатку. Факт, що українці поділені на різні групи, але цей поділ не тільки не був би трагічним, але був би й цілком нормальним демократичним явищем, якби ми задержували міру, знали порядок вартостей і вміли відрізняти партію від нації, а політику від політиканства. Приклади з непередрішенством не поодинокі і навіть не наймаркантніші. Відомо бо, що еміґрантське політиканство впихається навіть у таку незвичайно серйозну справу, як визвольне підпілля в Україні.

За кілька днів збереться в Ню Йорку Шостий Конґрес Американських Українців. Він триватиме лише три дні, з чого частину заберуть всілякі формальності. Все ж таки цей Конґрес дасть представникам американсько-української спільноти добру нагоду виявити свою політичну зрілість також і у відрізненні політики від політиканства. Якщо так станеться, то цей Конґрес зможе стати одною з найбільш вимовних маніфестацій на користь української визвольної справи, так тісно зв'язаної з безпекою нашої країни та долею вільного світу. Але, якщо б тільки мало прийти до голосу політиканство, то направду було б краще того Конґресу не скликати. Віримо в політичну зрілість і політичну виробленість нашої спільноти, бо цю зрілість і цю виробленість вона вже не раз доказала.

ТРИДЦЯТИП'ЯТИРІЧЧЯ УВО

В РОКОВИНИ СМЕРТИ ПОЛКОВНИКА ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

Відзначаючи цьогорічні роковини смерти полковника Євгена Коновальця, команданта Січових Стрільців і потім голову Проводу Організації Українських Націоналістів, трагічну дату 23 травня 1938 р., треба відзначити передусім його ролю і заслуги в організуванні української підпільної збройної сили й оформленні її в широко відому Українську Військову Організацію — УВО.

Цього, 1955-го року минає бо 35 років з часу створення Української Військової Організації, першої в історії відродженого українства підпільної збройної формації, що відіграла величезну, досі ще не висвітлену й не оцінену як слід, ролю не тільки в історії українських визвольних змагань, але й в історії української політичної думки.

Підготову до створення цієї організації почав полк. Євген Коновалець і інші члени Старшинської Ради Січового Стрілецтва негайно після закінчення визвольних змагань 1917-19 років. Основною ідеєю було продовжувати збройну боротьбу України в змінених умовах, в умовах окупації українських земель чотирма ворожими державами.

Організування підпільної військової формації і творення таємної української збройної сили ішло паралельно і на Східніх Українських Землях і на Західніх, як теж на еміґрації. У Києві в 1929 році під проводом старшин Корпусу Січових Стрільців, Андруха й Опоки, постала Військова Організація Січових Стрільців (ВОСС), що методами конспіративної революційної боротьби хотіла продовжувати війну українського народу за визволення з-під влади Москви. Організацію викрила „Чека" і зліквідувала її провідників, але ідея її — як доказують пізніші процеси СВУ і СУМ — залишилась живою і потім виникали щораз нові спроби зорганізування збройної підпільної організації. Ще й сьогодні зорганізування і ведення „Української Військової Організації" закидають большевицькі джерела „укапістам" (членам т. зв. Української Комуністичної Партії) Річицькому, Овдієнкові та іншим.

Після довшого підготовного періоду навесні 1921 року постала у Львові, оформлена на таємних сходинах кількадесяти колишніх старшин СС, за почином полк. Євгена Коновальця, Українська Військова Організація, спершу під назвою „Воля". Членами Організації, крім приявних на зборах старшин, могли бути тільки особи, покликані командами корпусів, що на них поділено організаційно Західньо-Українські Землі (чотири Корпуси), добре відомі проводові, довірені й випробувані. Першою акцією новоствореної УВО був атентат Степана Федака на польського маршала Пілсудського. Дальшими акціями були: бойкот обліку (конскрипції) населення на Західніх Землях в 1921 р. і потім бойкот проголошених польським урядом виборів і саботажева акція 1922 року, коли спалено запаси збіжжя у понад 2000 польських поміщицьких мастках.

Дальша історія Української Військової Організації відома з низки її виступів, терористичних актів та процесів її членів у польських судах. В березні 1923 року, після проголошення рішення Ради Амбасадорів про приєднання Східньої Галичини до Польщі, УВО організує в Львові демонстрацію, що її мусять ліквідувати цілі загони поліції. І потім майже кожного року атентати, напади на пошту, зорганізування напередодні десятих роковин 1. Листопада імпозантної української маніфестації, з вивішенням прапора УВО на соборі св. Юра й українських прапорів на львівському Високому Замку, Університеті, двірці і через два роки широка саботажева акція 1930 року. З історією цих років зв'язані прізвища Івана Паславського, Атаманчука і Вербицького, Юліяна Головінського, Романа Шухевича та багатьох інших. І далі довга низка революційних виступів українського студентства, селянської і робітничої молоді, м. ін. демонстрація у Львові проти большевицьких засудів у процесі Спілки Визволення України в листопаді 1929 р.

Розгорнення широкої революційної діяльности УВО приводить її постійного команданта і керівника полк. Євгена Коновальця до думки, що для визвольної боротьби замало тільки військової збройної сили, що мусить існувати й політична революційна організація. Після низки конференцій тогочасних українських націоналістичних організацій засновується наприкінці січня 1929 року у Відні Організація Українських Націоналістів, головою Проводу якої стає знову ж полк. Євген Коновалець. Початково обидві організації — УВО й ОУН — діють паралельно, але згодом всю діяльність і політичну і конспіративно-бойову переймає ОУН. Членство УВО в цьому періоді залишається й надалі пов'язаним ідейно й організаційно, виконуючи ролю своєрідного ордену.

Створена за ініціятивою і під безпосереднім проводом командування Української Військової Організації широка Організація Українських Націоналістів стає за перших не цілих десять років свого існування політичною силою, з якою мусять рахуватися свої і чужі, союзники і вороги. Вбачаючи в діяльності і в ідеях УВО-ОУН поважну загрозу для свого окупаційного становища в Україні, Москва вирішує вбити провідника. Розрив бомби — 23 травня в Роттердамі — закінчує життєву дорогу полковника Євгена Коновальця.

Впав Командант Організації, але ідея, яка стала спонукою до зорганізування першої української підпільної збройної організації в історії України, — залишилася живою. Не знівечив, не підірвав цієї ідеї вибух бомби в Роттердамі, як колись у травні 1926 року не вбило її сім куль, що пронизали серце і тіло Головного Отамана Симона Петлюри. Згуртування широких мас українського народу під прапорами визвольної боротьби і в рядах Української Повстанської Армії під час другої світової війни в умовах окупації України двома мілітарними потугами, ведення цієї боротьби на протязі дальших років командувачем УПА ген. Тарасом Чупринкою і його наслідниками — це передусім і великою мірою заслуга того, що ідею збройної боротьби висловлював і здійснював десятиліттями, як командант Січових Стрільців, організатор Військової Організації Січових Стрільців і Української Військової Організації, 35-річчя існування якої відзначаємо цього року, — того, що безупину бажав і вичікував приходу години, „коли не словами про минуле і не архівальними документами можна буде з'ясовувати суть невмирущої стрілецької ідеї".

I. Світ

ФОРМОЗА І ЧВІРКА

Коли журналісти запитали високу особу у Вашинґтоні, чи була там розмова про Формозу, він відповів просто: „А хто сьогодні не говорить про неї?"

Цією відповіддю сказане все. Інтерес до острова й китайського уряду у Вашинґтоні надзвичайно великий, і до цього є кілька причин.

Існує три течії поглядів на цю проблему, і кожна хоче розв'язати її в своїх інтересах. Перша течія — комуністична, яка прагне до окупації острова й перетворення його на базу для майбутньої світової війни. Друга течія — це ті, які хочуть з поміччю компромісу оминути загрозу війни і уникнути гострих конфліктів, як, напр., Англія або Індія п. Неру. Третя — американська і всіх, хто є прихильником твердої політики у відношенні до комуністів. Не доводиться говорити вже про самий китайський уряд ген. Чіянґ Кай-шека та його опонента в Пейпінґу.

Проблема Формози надзвичайно цікавить пресу, зокрема в Америці, і в зв'язку з цим бачимо цілі потоки різних інформацій, поважних і цікавих матеріялів, серед яких не бракує й сенсацій. За останні пару тижнів „Нюзвік" видрукував статтю про острови Квімой та Матсу. Бюлетень Географічного Товариства в Ню Йорку присвятив ціле число за квітень острову Формоза, його історії, географічному та економічному положенню. (Один з авторів, представлених в цьому числі, — видатний китайський вчений з Інституту Технології у Масачузетсі). „Національний Географічний Журнал" дав прекрасну статтю про патрулювання Формозької протоки; „Сатурдей Івнінґ Пост", „Тайм" та ін. вмістили по кілька статтей.

Серед читачів великою популярністю користується книжка пані Джералдіни Фітч „Формоза бічгед" (авторку цієї книжки, видатну письменницю і журналістку, називають „жінкою трьох країв — Америки, Китаю та Кореї", бо третину свого життя провела вона на Далекому Сході). Може не раз доведеться нам вертатися до цієї цікавої книжки, бо вона охоплює надзвичайно багато матеріялів з останніх 40 років китайської історії, а зокрема про ролю ген. Чіянґа.

Коли з Пейпінґу кидають гарячі слова образи і люті на адресу уряду Формози, за його лаштунками ведеться боротьба за компроміс, що його хоче осягнути Індія п. Неру. Цей ідеаліст, вихований в англійській школі думання, пересякнений ідеями англійської політики „аджасменту", не бачить одного: що ця політика належить уже до минувшини.

В сучасному конфлікті свобідної волі й ініціятиви, з одного боку, та тоталітарної Москви, з другого, не застосовують принципів старих часів. Москва визнає тільки силу і завжди має на меті підбити своїй владі весь світ і знищити свободу у всіх її формах. Тому велика правда криється в останній заяві ген. Чен Чеңга, заступника президента уряду на Формозі, скерованій на адресу Англії. Цей видатний генерал і політик попереджає Англію, що її політика в Азії дуже загрозлива для неї самої. Він каже: „Західні держави не повинні своєю політикою ізолювати Америку і тим допомагати червоним. Проблема не в прибережних островах або самій Формозі, а в бажанні червоних усунути Америку та Англію з Далекого Сходу.... Якщо Америка відступить — Формоза впаде, і ніхто не повірить, що Англія тоді зможе утримати Гонґ-Конґ, Маляї та Сінґапур!"

Одним з головних питань майбутньої зустрічі голів чотирьох держав і буде питання Формози, Формозької протоки і, очевидно, червоного Китаю. Совєтська політика в цьому питанні намагається, як і в інших, привести до розламу серед західніх держав, ізолювати їх одну від одної. Таким способом Москва хоче направити свою найбільшу за останніх десять років помилку — розпалення війни в Кореї перед окупацією Формози. Вона бо гадала, що Корею можна взяти, як кажуть москалі „одним махом", а Формозу, тим часом кинуту всіма і ізольовану, легко буде опанувати. Але з початком війни і знаменитою заявою президента Трумана про охорону Формозької протоки сталося інакше.

Формоза є сьогодні символом надії на свободу не тільки для неї самої, але й для всієї Азії. Індія та її поплентачі, Бурма або Індонезія, не хочуть цього бачити, але вже починають задумуватися.

Формоза під час японської окупації мала 70 летовищ, організоване постачання і прекрасну залізничу сітку, і тому вона була дуже тяжкою для здобуття. Лейтенант Ірвінґ Шорт в 1949 р. говорив: „Ми, американці, брали Ґвадалканал і Тараву, Іводжіму й Філіппіни, а потім Окінаву, але ми не могли взяти Формозу, і оминули її. Як же червоні?"

Формоза розбудовується, зміцнюється морально та матеріяльно і стає зразком для Азії, — при добрій волі і з допомогою Америки, яка ніколи нічого не вимагала від тих, кому допомагає. Це є найбільша загроза для Москви, бо цим шляхом розбивається міт про жорстоку експлюатацію капіталістами азійських країн. Червона пропаґанда іґнорує такі факти, що капіталістична Англія виховала з тубільців численні кадри для адміністрації таких країн, як Індія, Пакістан, Цейльон та Бурма, і робить те саме для Маляїв.

Активність Формози, її успіхи на шляху відбудови розбивають також інший міт, що уряд Чіянґ Кай-шека гнилий, що „він складається з хабарників та злодіїв і в такій мірі просякнений системою підкупів, що не вартий американської допомоги". Сьогодні про це все вже ніхто не говорить, крім червоних.

Час для захоплення Формози червоними, очевидно, минувся безнадійно, якщо не станеться якоїсь загальної катастрофи. Москва — у відступі, бо її власні справи дуже заплутані, а Пейпінґ без неї не може розпочинати широкої офензиви своїми людськими масами, без військових матеріялів, зброї та ін.

Юрій Таркович

ТРАВНЕВА ПАРАДА БУДІВЕЛЬНИКІВ У КИЄВІ

У зв'язку з київською нарадою будівельників, про яку широко розговорилося Радіо Київ з 6 травня ц. р., пригадалися нам знову „потьомкінські села". Большевики — неперевершені майстри показових, декоративних сіл, доказом чого є голоси самої совєтської преси українською мовою. „Радянська Україна" (8 листопада 1954 р.) писала про „показові колгоспи" в Хмельницькій (Кам'янець-Подільській) області, в яких панує чистота і порядок, є електрика, клюби, тощо. Але, — читаємо в цій газеті, — це тільки поодинокі колгоспи, а більшість в дуже поганому стані. У звичайних колгоспах всі приміщення старі, занедбані і тісні. Нові будинки будуються з глини! Далі газета мудро повчає, що треба змінити практику створювання показових колгоспів за рахунок занедбання інших. Чи це не „потьомкінські села"?

В інших ділянках будівництва справи не кращі, хоча вже від початку революції однією з найбільших болячок всього, а передусім міського, населення України є саме хронічний брак помешкань. Совєти, правда, щось будують, подають різні цифри, але населенню від того не краще: „Наші будівники захоплюються показовою нарядністю фасадів і не зважають на елементарні потреби та вигоди жильців", — признало, нарешті, Радіо Київ 25 грудня 1954 р.

На недавній нараді будівельників, поза узагальнюючою діялектичною голослівністю, большевики хвалилися мільярдовими сумами, витраченими на будівництво, і оперували 25 мільйонами квадратових метрів нової, вже після війни побудованої площі в українських містах і селах. Усі ті цифри ніхто не має найменшої можливости перевірити, а крім того витрати на будівництво в Совєтах звичайно в два-три рази вищі, як би повинні бути. Хто може, наприклад, у Львові, Києві чи Харкові перевірити, скільки насправді побудовано жилої площі? Московсько-большевицькі пропаґандисти ніколи не подають, скільки побудовано помешкань, бо тоді була б все ж якась змога такі дані перевірити.

Але приймімо навіть, що в українських містах і селищах побудовано отих 25,000,000 квадратових метрів жилої площі за останніх десять років. І це — смішно мало в порівнянні з тим, що за цей час побудовано в передових країнах Західньої Европи. За статистикою Об'єднаних Націй, у Великобританії кожного року будується коло 300,-000 нових помешкань. Одно нове помешкання на Заході має пересічно 70 квадратових метрів, отже в Англії будується річно 21,000.000 квадратових метрів жилої площі. Одним словом, в цій країні будується за один рік майже стільки, як на Україні за десять років. У Західній Німеччині, де тільки трохи більше населення як на Україні (49 млн. — на Україні коло 44 млн.), будують річно понад 550.000 помешкань. Перечисляючи це на квадратові метри, переконуємося, що в Німеччині за один рік будують незрівнянно більше, як на Україні за десятиліття. Правда, большевики ще говорять про кількість селянських хат, побудованих по війні на Україні. Але це будівництво настільки примітивне, що не приходиться про нього взагалі говорити. Крім того, слід згадати, що Західня Німеччина, а передусім Англія під час другої світової війни далеко менше знищені як Україна.

„Незадовільна організація праці, безпляновість, нестача будівельних матеріялів, теоретичні балачки, — признається совєтська преса, — стоять в перешкоді будівництву". Але насправді винна сама московсько-большевицька система, яка, вбивши приватну власність та індивідуальну ініціятиву, сама не спромоглася розвинути широке будівництво і забезпечити населення помешканнями.

Далі: „наявні будівельні фонди, матеріяли і робочу силу використовується не для створення міцних, зручних і дешевих мешкань для людей, але для прикрашальництва (?), обелісків і декоративних веж", — передавало Радіо Київ 6 травня ц. р. Помешкань для народу бракує, але для зненавиджених статуй Леніна і Сталіна є завжди і всюди досить місця, матеріялів, робочої сили і грошей, здираних з того ж таки народу.

„Всі почманіли"

Лист українця з Китаю

„. . . що сталося з нашими людьми, ніхто не розуміє, — так пишуть в однім листі з Китаю. — Люди бігають, турбуються, один на одного дивляться з недовір'ям, забулися старі знайомства, — просто почманіли всі. Загубили розум, і їдуть на „цілину", себто на Сибір та в Казахстан.

Більшість ніколи не працювала на селі, а дехто ніколи й не бачив плуга і не знає, як пшениця росте. Совєтська влада кличе на „родіну" і, хоч не дуже там радісно, але дійсність у Харбіні ще гірша. Лише повні совєтські громадяни мають що їсти, мають мешкання і працюють, а для нас, що не мають пашпортів, не життя, а мука. Насувається голод, приватні підприємства закриваються одне за одним, залишилося їх вже дуже мало. Лікарня закрилась, а лікарі розбіглися. До вас же (кореспондент натякає на Америку, — прим. Ред.) можуть виїхати тільки старі, малі та каліки, але й їх випускають з трудом. До того ж треба мати особу, яка дала б ґарантію. А де її взяти? Не знаю, чи до нас хто дістався? Кажуть, що ніхто, а їдуть здебільша до Австралії, Бразилії та в інші країни Південної Америки. Щасливі вони!

На цьому кінчаю своє писання. Моліться за нас!"

Це — уривок листа українського еміґранта в Китаю, що дістався довгим шляхом до цієї країни. Датований він початком березня ц. р.

І. С.

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок 1939—1940

(32)

Трохи не впав . . .

Ранком, 2 листопада 1939 року, четвер, іду до церкви о.о. Василіян. Висповідався і запричащався: з Богом поєднатись і з Богом в дорогу. Виразно вже вичуваю, що заломлююсь, пропадаю. Хто ж мені в такій хвилині може допомогти? Вичуваю, що в душу закрадаються самогубчі замисли. Хто ж мене від них вирятує? І я молився так, як іще малою дитиною біля мами моєї молився. Це зовсім утихомирило мене.

По Службі Божій підходить до мене, в церкві, о. Йосафат Скрутень ЧСВВ, мій старший приятель із бучацької гімназії і з конвікту о.о. Василіян, і запрошує на снідання. Приходимо до рефектаря. Зимно, сумно. Зі стін таємно глядять портрети владик, архимандритів, протоігуменів Чину.

— Знаєш, Михайле, — став о. Йосафат говорити мені, споживаючи наше снідання, — вчора мав я цікавий випадок із большевиками. Прийшло до нас, до монастиря троє ґепістів. Прийшли оглянути монастир, бо хотять частину зайняти для себе. І всі три стали глузувати з Бога, з релігії, з нас, монахів. Це була така форма їх нападів, що в першій хвилині я й не знав, як відбити таку ароґанцію. Врешті, двоє з них пішли оглядати монастир, а один, типовий москаль, а може й українець, але говорив по-московськи, лишився в келії зо мною. І став говорити зовсім іншим, людяним тоном. „Батюшка, — каже, — ви мені вибачайте, але ж я вихований без Бога, без релігії від самої моєї молодости. Хто його зна, побувавши отут між вами, може й я змінився б". І ще дещо говорив у тоні людини спокійної, не злої. Та вчув на коридорі ходу тих двох ґепістів, що верталися, і в ту ж мить завернув до попереднього тону і стилю. Либонь у них мають страх перед непевними типами. А що большевицька система зробила всіх непевними, то лякається один одного.

Ще дещо оповідав мені о. Йосафат, як на коридорі монастиря залунали зовсім не чернечі кроки. До рефектаря, у зухвалій поставі, увійшло двоє політруків, обидва молоді, свіжі й вгодовані, років по 28-30, один худощавий, другий кремезніший. Назустріч їм підійшов о. Йосафат, а я лишився при столі.

— Доброго ранку! — привітав їх приятель.

— Да-а! В адінадцать часоф харошоє „утро"! — зухвало відповів один із них на цей привіт.

— Це у вас одинадцята, а в нас щойно дев'ята година! — відповів на це о. Йосафат.

Один із цих гончих типів підійшов до мене і шорстко спитався:

— Ви кто такой?

— Себто, що значить, хто я такий? — відповів я, дещо збентежений.

— Что ви здєсь дєлаєтє?

— Я прийшов до мого приятеля, а він запросив мене на снідання.

— Как, у вас нєчево кушать? — настирливо питає мене один із них, а другий вийшов на коридор.

— Тепер і таке буває! — відповідаю збентежений і кидаю оком на о. Йосафата, що може більше знепокоєний моєю пригодою, як я.

— Документи у вас єсть?

— Є! — відповідаю і чомусь витягаю військову польську книжечку.

По голові в мене стрімголовно шибаються одна за одною думки: невже впав до їх рук? Це ж жах датись їм у руки! Добре, що висповідався, запричащався . . . Алеж ні! Вирватись, і то в найскрайнішій хвилині й ситуації! — А голосно кажу:

— Постривайте, товаришу, я вам почитаю деякі рубрики документу.

— Сам харашо разбєрусь! Ви, по профєсії, кто такой будєтє?

— Літерат! — і, нагадавши собі, що маю у кишені також виказку товариства Письменників і Журналістів ім. Івана Франка, яка в цих перших днях большевиків тут не є ще така „злочинна", витягнув її і тицьнув перед очі цього типа.

— А что ви напісалі? — питає, придивляючись виказці.

— Ґе, та я багато писав! — говорю і стрімголовно думаю: „Тепер ти, Михайле, може й вийшов із халепи!" — Але думаю: що йому вже відповісти?

Отець Йосафат лагідними очима проникав моє обличчя, може й молився в душі за мене.

— Ну, да, что напісалі?

— Ада Неґрі, Грація Деледда, Піранделльо, Чезаре Меано й інші! — засипаю його прізвищами письменників, новелі яких перекладав я для „Діла", „Нового Часу", і думаю рівночасно: якщо він у цій матерії дурень і сам заплутається, не знаючи — заголовки моїх писань ці назви чи автори, то ти, Михайле, врятований! А голосно питаюся:

— Ви зрозуміли?

— Канєчно! А что ж ви в самом дєлє думаєтє, что я нє панімаю? — задирацько відповідає тип.

— Ні, та я нічого . . . — вже спокійніший відповідаю, бо бачу, що вирвався з лабет опришка.

— Ну, — віддаючи мені виказку, далі питається, — а тєпер, что думаєтє пісать?

— О! — підношу голос, серце рівніше починає у мене битись, — тепер стільки цікавих і великих новин сталось на наших землях, що є про що писати.

— Ндаа! — протягнув опришок і з місця почав наполегливу дискусію з о. Йосафатом на теми: філософії матеріялістичної, ідеалістичної, еволюціоністичної, про існування Бога, який для нього не існує, а тільки матерія існує.

Політруки вийшли. Ми з о. Йосафатом відідхнули легше, скінчили снідання. Прощаючись, він сказав:

— Не виганяю тебе, але краще іди звідсіля, бо бачиш, як у монастирі легко впасти їм у руки!

Подаючи собі щиро руки, я сказав йому, що я таки буду втікати.

На Академічній здибаю Олеся Бабія. Ішов у своїй зеленуватій бунді, глибоко задуманий, похнюплений. Питаюся його просто і з повним довір'ям:

— Коли втікаєте?

— Ей, куди вже мені втікати?! Лишаюсь тут на все одно! — відповідає розбито і сумно.

В хаті п.п. Студинських знову роблю „вітер", що десь цими днями поїду до Дрогобича, бо хочу там . . . оженитися! „Нарешті!" — вимовляють обі пані. А я гірко в душі сміюсь. До моєї скромної течки насилу впихаю одні довгі штани, дві сорочки, бритву і ще деякі дрібнички — і готовий до дороги!

По Львові знову почали кружляти дивовижні вістки: найдальше до 15 грудня Німеччина займе Східню Галичину; прийде заміна — Лодзь для москалів, а Борислав німцям. Люди, що приїхали з Дрогобича-Борислава розказують, що там цілий басейн обставлений гарматами. Один характеристичний факт: жиди біженці й деякі поляки вхітно їдуть на схід до Донбасу на роботу, щоб не лишатись у Львові.

О. Зінкевич, В. Михальчук

ОДИН ДЕНЬ НА „РОДІНІ"

(2)

В яснозеленій, зимовій суконці, хоч ще старого покрою, з ясним волоссям, зі своїм симпатичним обличчям, бистрими очима, вона виглядала чудово. Для нас вона стала втіленням тисяч і мільйонів наших українських дівчат. Звичайні, скромні, товариські, які не відчувають ні до нас, ні до таких, як ми — ні відрази, ні погорди. Її обличчя не усміхнулось, вона скоріше здивувалась: чого це два невідомі хочуть від мене?

— Здраствуйте, Ніно! Дозвольте вас привітати на цій землі. Для нас це дуже радісна зустріч, побачити вас, чемпіонку світу і ще до того з України.

Ніна всміхається, але мовчить. Вона дивиться і не знає, що відповісти.

— Ніна! — гукає нетерпеливо Уляпова. Ми підійшли до неї.

— Ви у нас більш популярні, як там у СССР. Про нас пишуть всі українські газети...

— Спасибі, спасибі за признання, але це було колись, тепер у нас є дівчата, які бігають не поганіше за мене.

— Але ж де там, кращої за вас немає. Ви ще не один рекорд поб'єте!

— А ви хто такі будете? — несподівано запитала Ніна. Улянова денервується, на її обличчі виступають червоні плями.

— Ми ваші земляки, українці.

— Ви українці і тут в Парижі?

— Так, нас тут багато...

— Ви собі забагато позваляєте, — встала розлючена Улянова, — дівчата пішлй снідати!

Почали входити спортовці: Кривошеїн, Васалаїв, Онуфріїв, Чернявський. „Ангели хоронителі" зупинились біля сходів. Вітаємось з ними, представляємось. Надійшов нарешті Куць, вітається з Ніною. Уважно подивився на нас. Прислухається до нашої розмови. Він не втерпів:

— Ви хто будете — росіяни?

— Ні, ми українці...

— Я — Куць, — гордо представився він. Ми теж назвали свої прізвища.

Спортсменки на чолі з Уляновою пішли їсти. Залишились самі чоловіки.

Найвеселіший з усіх Куць, він свобідніше почувається за інших. Але в нього видно якесь пригнічення, видно, що кожний усміх штучний, що в нього всередині, в його душі щось діється, щось не в порядку.

Ми не вспіли як слід розговоритись, як на нас налетів з виряченими очима „сила і совість КГВ" товариш Купрін. Він злякався нас, він бачить, як всі спортовці дружньо, по-товариському розмовляють з нами. Він прожогом кинувся до нас.

— А це що за зібрання? Хто це? — кинувся до нас.

— Ви хто такі?

— Та підождіть, не спішіть, перше познайомимось, а пізніше будемо говорити...

Ми простягнули йому руку, назвали прізвище. Він щось буркнув під носом.

— Ребята, пішли їсти — нервувався Купрін.

— А ми не хочемо їсти, підождемо ще тут, поговоримо...

— Нічого підождете, тут нічого вам ждати, пішли, пішли — настоював він.

Спортовці нерадо йшли до їдальні. В сальоні залишились тільки ми, Купрін і Куць. Куць почав переглядати журнали. Він зніяковів і дививсь то на нас, то на Купріна.

— Ви... ви хто такі? — обличчя Купріна скривилось від люті. Він дуже добре знав, хто ми, але аж такої „безличности" від нас він не очікував, — ви чого сюди прийшли, — він підійшов до одного з нас і почав зразу на „ти", — ти, ми тебе знаємо, ти чому на родіну не вертаєшся, пропаґандою займаєшся...

— Товаришу Купрін, — він здрігнув, коли ми назвали його прізвище, — ви помилились, тут вам не родіна, це свобідна країна, тому не кричіть, вас ніхто не боїться, ви можете собі кричати десь там на Лубянці, а не тут!

— Куць, іди їсти, — він побачив, що Куць сидить і слухає нашу розмову.

— А я не хочу! — сміючись, відповів Куць.

— Ти забирайсь звідси, чимскоріше, бо... — почав знову до нас.

— Ти не кричи і не грози, — ми також почали йому „тикати", — ми тобі вже казали, що тебе тут ніхто не боїться!

— Куць, я тобі кажу йди їсти, — почав знову Купрін.

— А я не хочу, сьогодні роблю „греф"!

— Куць, я тобі кажу йти їсти!

Цілій цій сцені приглядавсь збоку перекладчик і КГВ-ист Смірнов.

— Пішли, Куць, — Смірнов підійшов до нього і взяв за руку. Вони вийшли.

— А тепер ми можемо поговорити, — почав знову Купрін, але вже спокійнішим тоном.

— Давай, поговоримо.

— Чим ви займаєтесь?

— А тобі яке діло? Ти хто такий?

— Ви члени О...

— Так, ми члени... а ти що кагабіст?!.

— Ти, ти ще побачиш, підожди! Ти ще попадешся в наші руки!

— Це ми ще побачимо, хто в чиї руки попадеться, може це буде навпаки!

Купрін не мав вже що нам відповісти, він спінів, розізливсь, відвернувсь від нас і пішов в їдальню. Ми пішли за ним, бо ще не снідали.

В їдальні були тільки ми і вони та обслуга. Обслуга здивовано споглядала то на нас, то на них. Ми вибрали центральне місце, щоб всіх мати перед своїми очима.

Ми були веселі, почувались свобідно, жартували з обслугою і зокрема з кельнерками. Вони були сумні. Ніхто за цілий сніданок не промовив ані одного слова. Окремо сиділи жінки, окремо чоловіки. Дехто кинув загадковий погляд в нашу сторону. І це все.

Ми витягнули наші фотографічні апарати.

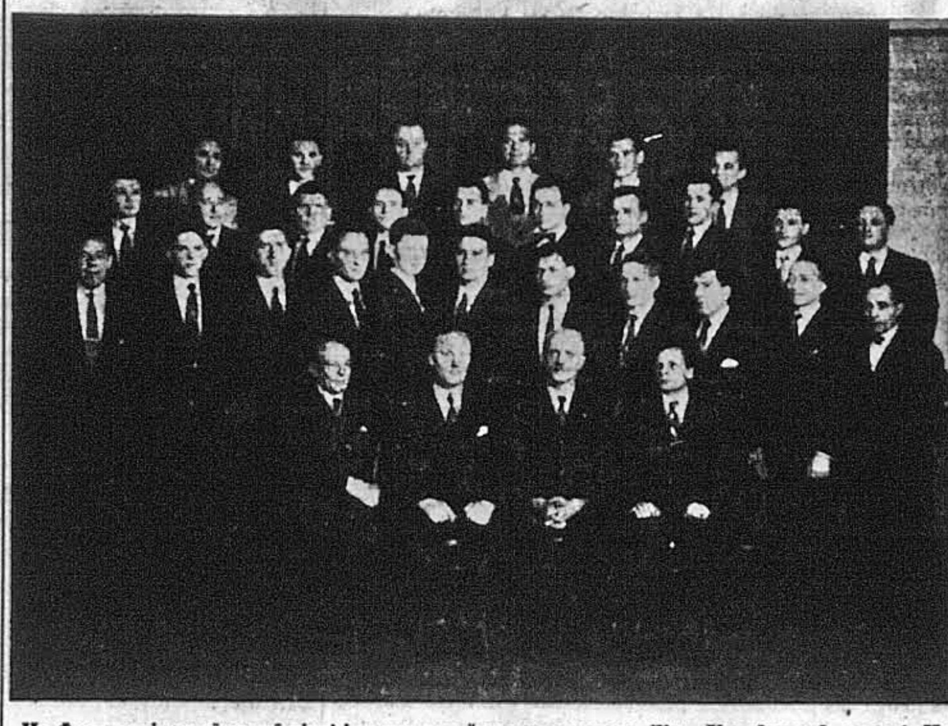
— Хочуть фотографувати, — шепнув Смірнов до Купріна, який сидів в центрі стола.

— Товаришу Купрін, можна? — звернулись ми ввічливо до нього.

— Нєт!

(Закінчення буде).

ВИСТУПЛЯТЬ НА ФЕСТИВАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ТАНКУ

На Фестивалі української пісні і танку, що його влаштовує Ліґа Української молоді Ню Джерзі в середу дня 25. травня ц. р., о год. 8-ій увечорі на Стадіоні Варінанґо Парку в Елізабет, Н. Дж., виступить між іншими із своїм концертом відомий український хор „Трембіта" з Нюарку. На фото члени хору „Трембіта" із своїм проводом і диригентом.

ДЕНИС СНИЛИК

(Посмертний спомин)

Ще 16 листопада м. р. помер у привітній соняшній Каліфорнії, в місті Лос Анджелесі бл. п. Денис Снилик, б. довголітній педагог і виховник української молоді у школах „Рідної Школи" у Львові та на іміґрації. З того часу минуло вже чимало тижнів, але до сьогодні, ніхто із колишніх колеґ Покійного, ані Його учнів-виховників, яких, як я знаю, багато є серед нас на терені ЗДА і Канади, не спромоглися написати про Нього бодай декілька слів у формі посмертної згадки. Роблю це сьогодні в добрій вірі, що своїми скромними рядками відкрию уста тим, які до цього більше покликані. Маю на думці колишніх колеґ Покійного — учителів-виховників з „Рідної Школи" та товаришів зброї з часів визвольних змагань, в яких Покійний брав активну участь.

Бл. п. Денис Снилик народився 15 травня 1879 року в Ліську у Галичині. Батько Покійного Михайло (мати Марія з Малицьких) — народний учитель, виховав трьох синів, з яких Володимир, як командир бронепоїзду Української Армії впав за волю України під Проскуровом в 1919 році. Петро — також народний учитель, був замордований большевиками в Перемишлянах 1941 року, а тільки найстарший Денис прожив на цьому світі до 75 року життя, спочивши в американській землі.

Покійний закінчив початкову школу в Буську й учительський семінар у Львові та учителював ще за Австрії в Убині, Банюні, Стрептові і Добротворі. Від 1922 року до 1939 року вчив у школі ім. Короля Данила у Львові на Жовківському передмісті, а від 1939 року до 1944 року в народній школі ім. Івана Франка на Клепарові у Львові. В обох цих українських школах у Львові був одночасно управителем.

По приході большевиків до Львова в 1944 році, Покійний враз з родиною подається на Захід та проходить відомий кожному з нас, скитальчий шлях через перехідний табір у Страссгофі біля Відня, через табір для робітників з „Осту" в Амштедтен, через Міттенвальд в Баварії, аж до приїзду в 1950 році до ЗДА, де спершу поселився в Нюарку, Н. Дж., а згодом переселюється до родини в Лос Анджелесі у Каліфорнії, де й помер.

Покійний належав до тієї категорії українських громадян-патріотів, що все своє життя ставив за свій головний обов'язок служити батьківщині з посвятою навіть своїх індивідуальних вигод і добра своєї найближчої родини, дружини Брониславп та восьмерох дітей, з яких усі виховались на добрих українських громадян. Як виховник — відзначався небуденними прикметами доброго педагога, управителя й адміністратора та перш за все великого приятеля молоді, в серцях яких залишився назавжди записаний золотими буквами.

Пригадую собі часи 1922-39 рр. у Львові, коли Покійний був управителем школи ім. Короля Данила, в якій не лише я, але мої брати і сестри, в враз з ними майже всі діти, яких батьки не стидалися свого українського походження, мешканці Жовківського передмістя, Знесіння, Замарстинова, ба, навіть далеких Збоїск, Малехова, Підлісок і Запитова — вчилися відрізняти відношення до української батьківщини і польської займанщини. І хоча навчання в приватній, тісній та непригожій для ведення нормальних зайнять школі, що приміщувалася в піднайвмленому „Рідною Школою" домі при вул. Жовківській ч. 62 було платне, і хоча під боком були дві великі, добре вивінувані міські польські школи св. Кінґи і св. Мартина, батьки наші уважали за доцільне посилати нас якраз до тієї школи, а наші шкільні колеґи зі Знесіння, Замарстинова, Голоська, зі Збоїск, Малехова, Підлісок і Запитова, у густо часто маминих чоботах і татових кожушинах та кучмах, в дощ, холод, сніговії і заметілі шість разів у тижні пішки манджали до нашої школи, не нарікаючи, ні не плачучи на свою школярську долю! Багато з них, колишніх виховників тієї школи і її прекрасного учителя та управителя бл. п. Дениса Снилика покінчили згодом гімназії й університети чи політехніки, багато з нас розбрилося по всьому світі, багато впало в рядах УД, УПА в останню війну, багато було замордованих большевиками і німцями, багато ще й досі животіє в підпіллі. І коли воно так ділось, то з повною свідомістю можна ствердити, що в тому напрямі велика заслуга незабутнього вчителя і приятеля — покійного Дениса Снилика. Бо Покійний не лише вчив своїх учнів любити Рідний Край, рідну Церкву, рідну мову й культуру, але це сам він якнайкраще своїм прикладом засвідчував:

В 1914 році покликаний до австрійської армії, перейшов старшинський вишкіл в Будапешті, щоб вже 1-го листопада 1918 року разом з іншими вірними синами Галицької Волости стати зі зброєю в обороні рідного Львова. А там покотились події, серед яких ніколи не забракло Покійного як четаря УГА і команданта міста Буська. Бої за Волю України, голубі мрії про гомін волі, чотирикутник смерти і трагічний фінал... Польська неволя, Тухоля, Домб'є, втеча з неї, Чехословаччина, поворот до краю, суд і кара, а там злидене життя приватного вчителя „Рідної Школи", бо почування національної гордости не дозволили Покійному присягати на вірність Польщі. Довге процесування Небіщика з польською шкільною владою за належні йому права державного вчителя в „демократичній" Польщі, були вимовним акордом Його незламного і твердого характеру у відношенні до окупанта, що Він також умів защепити і всім нам, Його колишнім учням і вихованцям.

Членство у загальних і фахових установах та організаціях: „Просвіта", „Рідна Школа", „Взаємна Поміч Українського Учительства", „Учительська Спілка", „Молода Громада" в краю, участь в громадській роботі на скитанні в Німеччині, по переселенчих таборах, як культурно - освітній працівник, учитель, виховник молоді та організатор курсів для неграмотних і фахових, для студентської молоді, невсипуща діяльність вже по прибутті до ЗДА, членство в „Українськім Народнім Союзі", організація курсів українознавства та суботніх шкіл для молоді в Нюарку і в Лос Анджелесі, активна праця в Громадському Комітеті на останньому своєму життєвому постої в Каліфорнії, живе заінтересування всією громадською і політичною роботою УКК та всього організованого українського життя в Америці — замикає довгий реєстр життєвих уподобань і заслуг Покійного. Ще перед смертю, як писав мені його син, Небіщик хотів прилетіти оглянути „Союзівку" та відвідати декого із своїх давніх знайомих, а головно своїх учнів в Метрополії. Та Всевишній заощадив Йому цієї прогулянки, покликуючи Його праведну душу у вічність.

Трентон, Н. Дж., у травні 1955 року.

Іван Р. Костюк

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Союзовий День

Кожного року одною з найбільших імпрез в Шикаґо є Союзовий День. Відбувається він щорічно у прекрасному городі св. Николая при Ґіґґенсровд. Город цей є положений серед гарної околиці, покритої лісом. В тому дні сходиться вся Союзова Громада, без різниці релігійних чи політичних переконань, щоб спільно і безжурно, на лоні природи, яка так живо пригадує нам, хоча так далекий, а в душі близький нам, наш Рідний Край, побачитися зі своїми знайомими, яких часом зустрічається раз в році, і то якраз на цьому Союзовому Дні. Всі бавляться весело, забуваючи принаймні в тому дні за свої щоденні турботи.

Так і цього року задумує наша Союзова Громада відбути своє свято в тому городі в дні 31 липня 1955 р. Крім веселої музики, смачного буфету, вибору королеві, буде ще більше інших розривок та милих несподіванок.

Тому Управа Заряду Дому відділів УНС звертається цією дорогою з проханням до всіх організацій нашого міста здержатися в тому дні від всяких імпрез та численно взяти участь в Союзовому Дні.

Докажім своєю присутністю в цьому дні, що ми вміємо цінити і шанувати працю і заслуги нашого Батька-Союзу.

І. М.

Міннеаполіс, Мінн.

Трагічна річниця

Управа філії ДОБРУС у місті Міннеаполісі влаштувала зібрання, присвячене 25-ій річниці жорстокої большевицької ліквідації Спілки Визволення України та її юнацького відділу Спілки Української Молоді.

Збори відкрив п. Сокольський, який після короткого вступного слова, закликав присутніх вставанням з місць й однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять всіх українців, що їх розстріляно в зв'язку з процесом СВУ й тих, що загинули в тяжких муках на далекому засланні, перебуваючи.

Дуже гарно опрацьовану доповідь зробив п. І. Ганнич, яка своєю деталізацією минулих подій зробила на присутніх дуже велике враження. Після згаданої доповіді, виступало багато присутніх із спогадами тих великих, незабутніх подій СВУ — СУМ, які в той час потрясли всім українським народом і пролунали голосним відгомоном далеко поза межами України в вільному світі, доказуючи, що волелюбний, український народ непримирно бореться з московським окупантом за своє національно-державне визволення.

Всі промовці ствердили, що боротьба СВУ — СУМ була продовженням визвольної боротьби, яка почалась у 1917-му році й що ми тут не сміємо забувати про ту світлу сторінку з історії визвольної боротьби українського народу, назва якій — СВУ — СУМ! Не сміємо забувати за багатотисячні жертви кращих синів і дочок нашого народу, які загинули в жорстоких катівнях тодішнього ГПУ.

Багато промовців висловили добру думку, що треба зібрати й видрукувати всі матеріяли, які відносяться до історії СВУ.

Всі, що були на зборах, розходилися додому під враженням, що вже можливо недалеко той час, коли справжній, народний суд справедливо судитиме тих суддів, які жорстоко судили й судять найкращих синів і дочок українського народу, що боролися й борються за найкращі ідеали людства.

о. М. Годинський

Нюарк, Н. Дж.

Є у Нюарку багато різних товариств і організацій, про які часто пишеться у нашій пресі, бо вони роблять таку чи іншу роботу. Та є і такі, що про них і не згадується, наче б то їх і не було. А все ж таки вони існують і діють без розголосу та виконують працю єдину на потребу під сучасну пору, якщо мова про рятування наших братів залишенців у країнах Европи, на так званому скитанні.

Існує бо в Нюарку Український Допомоговий Комітет, що був створений ще в часі другої світової війни, а який в лютому 1949 року закінчив свою діяльність, бо, мовляв, вже не має рації продовжати праці, коли табори скитальців у Европі порожніють. Та виявилось, що існує необхідність продовжувати оту корисну працю для несення, хоча б і як скромної допомоги тому, що багато українців не можуть виїхати з Европи.

Тому в 1952 році новоприбулі наші жінки відновили діяльність цього Комітету і жертвенно продовжують її постійно. Погляньмо на скромний баланс праці цього Комітету аа один рік 1954. Листи від українських залишенців в Австрії, старців, жінок із діточками, студентів і хворих є повні сердечної подяки і прохання не забувати за них і на майбутнє. Вислано бо пачок із одежею і харчами, а зокрема грошей на сотні долярів. Може найбільше присвячено уваги дітворі наших залишенців, а останньо Комітет рішив постійно піклуватися одною українською школою в Австрії!

Слід відмітити, що УДК користується фондами тільки з пожертв поодиноких добродіїв і членських вкладок та з улаштовуваних імпрез. Треба підкреслити, що деякі установи й громадяни ставляться прихильно до праці Комітету, жертвуючи свої датки на благородну ціль. До таких належать: Т-во „Січ" — $ 20, п. Т. Каськів — $ 20, учителька Терлецька зібрала між юними сумівцями в Нюарку коляду $ 8, фірма БЛВ харчами — $ 750, п. Бемко — член оркестри — $ 5. Наші мистці пп. Керницький, І. Кононів і Мирович влаштували веселий вечір, дохід з якого в цілості призначено на цілі допомоги. Український Допомоговий Комітет, члени якого поза важкою працею по фабриках, знаходять час на працю для наших залишенців, заслуговує на повну підтримку всього громадянства.

В. К.

ЛІТНІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В МАНІТОБСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В половині квітня ц. р. закінчено вправи і виклади українознавства в Манітобському університеті у Вінніпеґу. Всіх студентів українознавства було 31 на шістдесят студентів славістики в акад. році 1954-55. Курси вели професори Слов'янського Департаменту д-р Яр. Рудницький (мова і література) і проф. П. Юзик (література й історія). Всі курси були кредитовані й входили в загальну програму університетських студій.

В місяцях жовтні 1954 р. до лютого 1955 р. відбувалися вечірні некредитовані курси українознавства для всіх. Учасників у тих курсах було також 60 осіб.

В місяцях липні і серпні ц. р. відбудуться шості з ряду літні курси українознавства в Манітобському університеті. Студенти, що складуть відповідні іспити після курсів, дістануть повний академічний кредит, рівнозначний з цілорічними кредитовими курсами. Позамісцеві студенти, що впишуться на літню школу, можуть за дешеву ціну одержати харч і помешкання в університетськім гуртожитку. Всі інформації в справі літніх курсів як теж і календар літньої школи, який висилається на бажання безплатно, можна дістати від Реґістратора Манітобського університету: The Registrar of the University of Manitoba, Winnipeg, Man., Canada.

Н. Н.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк, 149, 2 Ев.

Повідомляється, що в п'ятницю, 2 червня 1955 р. Музична секція Молодого Літературно-Мистецького Клюбу улаштовує свій другий вечір. Участь беруть: Аліція Бучинська — скрипка, Марта Кокольська-Кобрин — сопрано, Калина Чічка-Андрієнко — фортепіяно. Ігор Соневицький — акомпаніямент. Початок о год. 8.30 ввечері.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

ПЕРЕД VI-им КОНҐРЕСОМ УКРАЇНЦІВ

ЗАКЛИК

ДО ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ, ДО УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ВШ. ЗБІРЩИКІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

У зв'язку із закінченням ділового 1954 року, Українського Народного Фонду та з огляду на потребу подати VI Конґресові Американських Українців загальний підсумок збірок як за останній, 1954-ий рік, так і за ціле п'ятиліття існування Українського Народного Фонду, — Український Конґресовий Комітет просить всі Установи та окремих осіб, які ще мають на руках зібрані для Українського Народного Фонду гроші, переслати їх якнайскорше до Українського Конґресового Комітету, разом зі Збірковими Листами.

Квітарів Українського Народного Фонду — пересилати не треба.

Відділи Українського Конґресового Комітету отримають належні вказівки.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В СПРАВІ ПРИЇЗДУ ДЕЛЕҐАТІВ НА VI КОНҐРЕС В НЮ ЙОРКУ

Відповідаємо на різні запитання:

1. Конвенція починається у Ню Йорку 28-го ц. м. рано, о год. 10.00, але, в дійсності вже в п'ятницю відбудеться товариська Зустріч українського громадянства з делеґатами в Українському Народному Домі в Ню Йорку на Другій Евеню. Інформації про це в окремих оголошеннях.

2. Делеґати від організацій, що їхні повновласті були прийняті, себто не були звернені, свої виказки на Конґрес отримають в канцелярії Українського Конґресового Комітету або в Реґістраційному Бюрі в готелі Комодор.

3. Кілька організацій не внесли повної Реґістраційної оплати, мовляв, їхній делеґат не буде брати участи в бенкеті. Підкреслюється, що реґістраційна оплата в сумі $ 18,00 має бути вплачена без уваги на те, чи делеґат буде на бенкеті, чи ні.

Делеґати повинні допильнувати, щоб їхні організації надіслали належні оплати, бо інакше ставлять свого делеґата в дуже прикру ситуацію — таких повновластей не можна буде акцептувати.

4. Відділи Українського Конґресового Комітету Америки та місцеві організації повинні зробити все, щоб формулярі повновласти та реґістраційні листи були надіслані ще до четверга. Делеґати, що принесуть формулярі особисто, спричинять непотрібну затримку в реґістраційній праці і будуть змушені чекати на виказку, поки не переведеться перевірка повновласти.

Делеґати з міста Ню Йорку можуть отримати свої виказки вже в четвер увечері в канцелярії УККА (302 Вест, 13-та Вулиця).

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ РЕЗЕРВУВАННЯ КІМНАТ В ГОТЕЛІ КОМОДОР

Управа готелю просила повідомити, що до четверга затримує певну кількість кімнат для потреб делеґатів VI Конґресу.

Делеґати, що бажають мати кімнату в готелі, де відбувається Конґрес, мають зараз написати до Українського Конґресового Комітету, щоб резервувати для них кімнату.

Всі замовлення, що були досі вислані до Українського Конґресового Комітету, передано до готелю. Кімнати зарезервовані.

РІЧНІ НАРАДИ ГОЛ. УРЯДУ УНС

Закінчення звіту гол. предс. Д. Галичина

(Закінчення зі стор. 1-ої)

в цьому році стільки уваги, скільки йому прикладав покійний Мишуга. Надаймо Союзові того значення, яке йому надавав Покійний. Перетворімо наші Відділи в живі, діяльні організаційні клітини, до чого були спрямовані старання Покійного, а тоді успіх нашої праці буде запевнений".

В дальшому п. Д. Галичин дав загальний огляд господарки і майна УНСоюзу, стверджуючи, що коли організаційна праця показує поважні недоліки, то фінансовий ріст УНСоюзу виказує могутній розвиток та заповідає найкращі можливості на майбутнє.

ПРЕСОВІ, ВИДАВНИЧІ Й ІНШІ СПРАВИ

Окремо зупинився він на видавничій праці УНСоюзу, даючи короткий огляд дотеперішніх успіхів та згадуючи, що вже в цьому році буде зданий до друку монументальний твір — перший том англомовної Енциклопедії Українознавства. Окремо згадав звітодавець про започатковане у звітовому часі видання дитячого журналу „Веселка", виясни́вши деякі проблеми, зв'язані з цим виданням. Довше зупинився звітодавець над справами Союзівки, адміністрації „Свободи" та іншими ділянками багатобічної праці УНСоюзу. Свій звіт закінчив п. Д. Галичин пригадкою слів державного секретаря Дж. Ф. Долеса про моральні вартості. Долес свого часу говорив, що мир, якого всі так дуже прагнуть, не був би добром для нації, якщо він мав би бути здобутий „за всяку ціну", бо тоді нарід втратив би найбільше добро, що його має, а саме — моральні цінноці. „Ми, українська спільнота на американській землі — говорив звітодавець — можемо зробити найбільшу прислугу поневоленому українському народові саме творенням таких великих цінностей, якими є без найменшого сумніву — вартості Українського Народного Союзу. Посиленою працею в користь УНСоюзу, перетворенням 500 Союзових Відділів на цілому американському континенті в активні, живі організаційні клітини, ми створимо такі моральні вартості, які зуміють проникнути навіть крізь залізну заслону й дати українському народові в рішальний час найбільшу допомогу в його боротьбі за волю і державність".

НАРОДИ АЗІЇ Й АФРИКИ — ПРОТИ КОМУНІЗМУ

ОБСЕРВАТОР БАНДУНҐСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОПОВІДАЄ СВОЇ ВРАЖЕННЯ

Ню Йорк. — Комуністи й прокомуністичні „невтралісти" гірко завелися на минуломісячній Бандґунській конференції 29-ти азійських і африканських країн, — твердив Русі Насар, туркменський політичний еміґрант, який був весь час свідком тієї конференції і проявляв в Банґдунґу велику активність у протикомуністичній пропаґанді. — Туркестанський Національний Рух Незалежности скликав в четвер по-полудні пресову конференцію в домівці Вірменського Національного Комітету в Ню Йорку, на якій Русі Насар коротко пояснив свою ролю в Бандунґу і потім вичерпно відповідав на запити приявних журналістів, між якими був і представник „Свободи". Присутніми були теж репрезестанти Ам. К-ту для Визволення від большевизму. Сам Русі Насар — дуже цікава постать. перед останньою війною він працював, як технік у фабриці шовків у Бухарі. У війні служив старшиною в совєтській армії, дістався в німецький полон і вступив добровільно до туркестанського леґіону, створеного німцями. Після війни жив у Німеччині, де одружився з німкенею. У 1951 році приїхав до ЗДА, де якийсь час працював у „Голосі Америки". Його чотири брати згинули в боротьбі проти большевиків. Сам він активно заанґажований в протикомуністичних організаціях втікачів із СССР. Постійно живе в Ню Йоррку. Поїхавши на конференцію до Бандунґу, негайно нав'язав зв'язок з найчисленнішою віроісповідною мусульманською групою в Індонезії, яка дала йому повну підтримку. У Бандунґу розмовляв з цілим рядом найчільніших делеґатів. Подав протисовєтський меморіял про поярмлення Туркестану і тамошній режим терору й масово поширював протикомуністичну літературу. Твердить, що Чу Ен-лай показався дуже розумною людиною: він зорієнтувався швидко, що більшість делеґатів — антикомуністи і відмовився спершу взагалі виступати, а потім виступив з дуже поміркованими промовами, не атакуючи Заходу та підкреслюючи миролюбність і „толерантність" комуністичного режиму. Неру сильно хвилювався, бо він рахував, що буде лідером конференції, а тим часом фактичне лідерство перейшло в руки відважних речників антиколоніялізму й антиімперіялізму у всіх його формах, ото ж і під плащиком комунізму. — Фактичними лідерами в Бандунґу були —твердив рішуче наочний свідок — кол. прем'єр Іраку Джамалі, прем'єр Пакістану Мохамед Алі, прем'єр Цейльону Кателявала, амбасадор Філіппін Ромульо і прем'єр Єгипту Насар. — Русі Насар з ґумором оповідав про наклепницьку кампанію, яку повела проти нього совєтська преса і як зараз першого дня пробував загніздитись в його кімнаті англійський комуністичний журналіст Паркер.

Господарські Вісті

ЗА ЕКОНОМІЧНУ СПІВПРАЦЮ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АМЕРИКИ

В Сан Сальвадорі відбулася конференція Комітету для економічної співпраці держав Центральної Америки. В цій конференції брали участь представники Ель Сальвадору, Ґватемалі, Гондурасу, Коста Ріки і Нікараґви. Президент Ель Сальвадору, Оскар Озоріо заявив, що Центральна Америка мусить тісніше співпрацювати в економічній ділянці. На цій конференції обговорювали справу митної унії між цими державами, стандаризацію митної номенклятури та уніфікацію міждержавної торговельної статистики.

НАФТОВА КОРПОРАЦІЯ ЗАРОБИЛА ПОНАД 21 МІЛЬЙОН ДОЛЯРІВ

Нафтова корпорація „Сінклер" повідомляє, що вона в першій четвертині цього року мала чистого прибутку 21,207,935 долярів, а в тому самому часі минулого року тільки 19,738,586 долярів. Рафінерія цієї корпорації денно очищувала по 420,103 бочки ропи, а минулого року по 410,325 бочок денно. Передбачають, що продукція цієї корпорації зростатиме в найближчому часі.

ЗІ СВІТУ

● **В Індепенденсі, Мо.,** почали будувати бібліотеку імени Геррі С. Трумана, в якій зберігатимуться всі матеріяли і документи цього президента.

● **У Москві** святкують 200-річні роковини тамошнього університету. Між приїжджими гістьми є також два американські професори, Ричард Павелл, прафесор права, і Бартлеб Вребнер, професор історії, обидва з Колумбійського університету в Ню Йорку. Вони виступали з промовою в московському радіо, передаваною на коротких хвилях до Америки, в якій поставили на одну дошку перешкоди, що їх ставлять для в'їзду чужинців у ЗДА і в СССР.

● **Повінь у Франції** принесла шкоди на $11 мільйонів. Французький уряд вніс до парляменту законопроєкт про асиґнування цієї суми на покриття спричинених повінню втрат.

● **Генеральний директор** Метрополітен Опери в Ню Йорку Рудольф Вінґ веде переговори з урядом у справі виїзду опери на гостинні виступи до Европи. Віце - президент Ричард М. Ніксон підтримує його в цій справі.

● **Деяку частину вакцини** д-ра Солка треба було знищити, бо її переховували в такому посуді, який хемічно впливав на вакцину і позбавляв її нищівної сили проти віруса поліо ч. 1. Внаслідок цього тепер бракує вакцини, щоб, згідно з давнім пляном, нащепити тих дітей, які найбільше вразливі на поліо.

● **У Фінляндії** святковано 800-річчя заснування Фінської Церкви. Столицею зреформованої Церкви Фінляндії є місто Турку, колишня столиця цієї країни. Щойно в 1809 році столицею стали Гельсінкі.

● **У червні** індійський прем'єр Неру відвідає СССР і сателітні краї, а наприкінці приїде до Юґославії. Здогадуються, що Неру буде підтримувати Москву в її „невтралізаційній" політиці.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ТУРОК, довголітній член і організатор Б-ва св. Василія, Відд. 405 УНСоюзу в Олифант, Па., помер 20 травня 1955 р., у 86 році життя. Походив з села Габур, Карпатська Україна. Оставив в смутку двох синів і доньку. — В. Й. П.!

МАРІЯ ЛОПУШАНСЬКА, членка Б-ва св. Петра й Павла Відд. 274 УНСоюзу, померла 12-го травня 1955 р. в Йонґставн, О. Покійна походила з села Галівка, пов. Старий Самбір, Україна. Полишила в смутку мужа Михайла, 3 синів і одну доньку та 4 внуків. Похорон відбувся 14. травня 1955 р. при участи Родини, Приятелів і Членів Відділу на цвинтар Укр. Прав. Церкви. — В. Й. П.!

Т. Сенедяк, секр.

Повідомляємо, що ціна оголошення величиною 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація.

ТАРЗАН, 3468. Зочена мета.

Одного дня, після примітивного існування впродовж тижнів, слабий новий запах дійшов до Тарзанових ніздрів — людина!

Із вправною безшумністю він швидко посувався поміж дерев з насторожаним кождим змислом.

Тепер Тарзан зможе роздобути якусь зброю і він швидко пішов на свою здобич. Самотний воїн тихо йшов через джунглі.